

Csikvári F. András:

Felelősségteljes vállalatok megjelenése és ellenfeleik

Miért nem törődnek a vállalatok a fenntarthatósággal, a környezettel és általában a társadalmi problémákkal? Nem helyes, ha egy vállalat megítélésének egyetlen mércéje a profit, függetlenül attól, hogy esetleg szennyezi a környezetet, üvegházhatású gázokat bocsájt ki, éhbérért alkalmazza a munkásait, vagy gyerekmunkásokat alkalmaz.

Ebből az alapvető gondolatból született meg az ESG (Environmental and Social Governance), mint vállalatirányítási és értékelési rendszer, és terjedt el hihetetlen sebességgel Európában és az USA-ban is.

E, mint Environment a környezetre gyakorolt negatív hatások mérséklésére tett erőfeszítésekre utal. Ez olyan szempontokat vesz figyelembe, mint a szén-dioxid-kibocsátás, a hulladékgazdálkodás, az erőforrások, például a víz vagy az erdő megőrzése és az éghajlatváltozás elleni küzdelemre tett erőfeszítések.

S, mint Social a társadalmi tényezőket jelenti, amelyek arra összpontosítanak, hogy a vállalat hogyan lép kapcsolatba a különböző érdekelt felekkel, beleértve az alkalmazottakat, az ügyfeleket, a közösségeket és a társadalmat általában. Ez a kategória olyan kérdéseket foglal magában, mint a sokszínűség és befogadás, a munkaügyi gyakorlat, a munkavállalók jóléte, az ügyfelek elégedettsége és a közösségi szerepvállalás.

G, mint Governance, vállalatirányítás, az irányítási tényezőket jelenti, amelyek a vállalat vezetésének struktúrájára, folyamataira és döntéshozatali gyakorlatára vonatkoznak. A jó kormányzás biztosítja, hogy a vállalatot etikusán, átláthatóan és elszámoltathatóan irányítsák. Olyan szempontokat foglal magában, mint az igazgatótanács összetétele, a vezetői javadalmazás, a részvényesi jogok és az etikai normák betartása.

A gyors elterjedést segítette, hogy a nagy befektető társaságok kezdték el az ESG értékelést a befektetéseik megalapozására, abból a gondolatból kiindulva, hogy az ESG-nek megfelelő projektekbe és vállalatokba való befektetés jóval kisebb kockázattal jár és hosszú távon bizonyosan nagyobb haszonnal is. Az egyik élharcosa ennek az értékelésnek a BlackRock, a világ legnagyobb befektetési alapja, és annak elkötelezett vezetője, Larry Fink.

Mára az ESG több milliárd dolláros üzletté vált, tanácsadó és értékelő cégek tömkelege van a piacon. Kidolgozásra kerültek az értékelési, beszámolási szempontok, az ESG-nek ma már nemzetközi szabványai vannak. Nehéz egy vállalatnak az ESG-t mellőznie, ha általánossá válik a gyakorlat, hogy e nélkül nem jut hitelhez, vagy nem vásárolnak tőle. (Az egész történet nagyon hasonlít a Minőségbiztosítási Rendszerek elterjedéséhez, aminek a megléte még az egészen kis cégeknél is kötelezővé vált.)

Természetesen a tőzsdei vállalatok sem kerülhették el a megmérettetést, léteznek tőzsdei ESG indexek.

Magyarországon is jelentősen terjed az ESG, egyre több vállalat alkalmazza, sok szakértője és jelentős magyar nyelvű irodalma van.

Visszacsapás

Az ESG-nek az első perctől kezdve megvoltak az ellenfelei, elsősorban az USA déli államainak az olajvállalatai (nem véletlen, hogy a BlackRock Texasból ki van tiltva).

A hagyományos piaci beállítottságú emberek szerint az üzlet arról szól, hogy profitot termeljen. Az ő erejük akkor nőtt meg jelentősen, amikor az ESG-ellenes nézeteiket a Republikánus Párt jobbszárnya (magja?) felkarolta és bizonyos konzervatív alapok óriási pénzeket kezdtek beöntenek az ESG ellenes szervezetekbe, intézményekbe.

Úgy azonosították az ESG-t, mint a woke kapitalizmus egyik gyökerét. Így ezáltal, amikor a woke-on ütnek egyet, egyben az ESG-t is ütik.

Az ellenérvek széles skálán mozognak, elviek is meggyakorlatiasak is.

Íme néhány érvük:

- Az üzlet célja a profit, a vállalatot a profit alapján ítéljük meg, nem lehet holmi pontozásos rendszerrel ezt helyettesíteni. Amit be kell tartania egy vállalatnak, azt tessék törvényben előírni.
- A gazdasági struktúrákat nem lehet elválasztani az őket létrehozó egyénektől és kultúráktól.
- Az ESG nem működik, soha senki nem bizonyította be, hogy – akár hosszabb távon – egy ESG vállalat jobban teljesít.
- Az ESG egy woke aktivizmus, amit nem szabad beengedni a vállalat életébe. Ez elsősorban a Social részre igaz. A sokszínűség és befogadás valódi woke kategóriák. Woke aktivisták által erőltetett intézkedések bevezetéséért az ESG-ben plusz pontok járnak, miközben például kiszorítják a fehér munkaerőt.
- Egy nyugdíjalap milyen jogon veszi figyelembe a befektetésénél az ESG-t, miközben törvényi kötelessége a maximális megtérülésre való törekvés.
- Az ESG egy nagyon költséges adminisztratív rendszer, ráadásul tele szubjektívan megítélhető pontokkal

A Republikánusok sikereket értek el az ESG elleni harcban. A Trump adminisztráció 2019-ben két rendeletet hozott alkalmazásának megnehezítésére. (Jellemző, hogy eltörölni nem tudták, ahogy azt sok nagyhangú pártbeli javasolta.) Az egyik előírta a pénzügyi intézmények számára az ESG-alapokba való befektetésnél, hogy bizonyítaniuk kell, hogy ezek a befektetések nem sértik ügyfeleik pénzügyi érdekeit. Ezt a rendeletet a Biden adminisztráció azonnal eltörölte, a másik módosításán dolgoznak. (A részvényesek 35%-ának kell egyetérteni, hogy egy ESG-javaslat szavazásra kerüljön.)

DeSantis kormányzó megtiltotta, hogy az állami (Florida) nyugdíjalapnál figyelembe vegyék az ESG követelményeket. És nagy eredményük, hogy Larry Fink a leveleiben már nem használja az ESG kifejezést, helyette olyan szavakat használ, mint a „fenntarthatóság” és a „dekarbonizáció”.

Befejezésül: nem hiszem, hogy az ESG-t meg lehet állítani, maximum egy még erősebb követelményrendszer fogja leváltani; annál is inkább igaz ez, mert valójában a gazdasági növekedés semmilyen módon nem fenntartható – ESG-vel együtt sem.

És közben már a hatóságok is dolgoznak: a SEC (USA Értékpapír- és Tőzsdefelügyelet) nemrégiben 4 millió dollárra bírságotlta a Goldman Sachs bankot az ESG befektetési alapjaival kapcsolatos politikai és eljárási hibái miatt.

Bp, 2023.08.08